

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

MAANDOVERZICHT

No. **3** -195**2**

121

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht No. 3 - 1952

V E R T R O U W E L I J K

I N H O U D

I	Communisme Internationaal	blz. 1
II	Activiteit van de C.P.N. en haar Hulporganisaties	" 5
III	Vakbeweging	" 11
IV	Andere Stromingen	" 15
V	Indonesië	" 17
	1 Bijlage	

HOOFDSTUK I - COMMUNISME INTERNATIONAAL

Het probleem Duitsland

De machine van de Russische agitatie en propaganda draait de laatste weken op uitzonderlijk hoog toerental. De samentrekking van de defensieve krachten van het vrije Europa, dat onder aanvoering van de Verenigde Staten van Amerika orde op zijn militaire en andere zaken wil stellen, vervult Moskou met grote zorg. De leiders van het internationale communisme zien in het tot standkomen van een Europese Defensie Gemeenschap, althans blijkens hun propaganda, geen verdedigings- maar een aanvalsorganisatie, waarin een op revanche belust Duitsland een rol van betekenis zou krijgen toegewezen. Ofschoon verrassingen van diplomatieke aard nog geenszins uitgesloten zijn, hebben de besprekingen van de afgelopen maanden wel aangetoond dat het Westen en het Oosten een wedloop tegen de klok houden. Moskou heeft met enige elkander snel opvolgende nota's aan het Westen geprobeerd om het ijf-tempo te vertragen waarmede vooral Amerika tracht om West-Duitsland een legale status te verschaffen in de organisatie van Europa's verdediging tegen onverhoopte aanvallen.

Het Westen heeft tot nu toe gedraald met de beantwoording van de nota's, waarin de Sowjet-Unie voor geheel Duitsland vrije en geheime verkiezingen voorstelt teneinde te komen tot de vereniging van het door een viervoudige bezetting gespleten land. De lokvogel van het Kremlin is niet alleen het in het vooruitzicht stellen van een soeverein verenigd Duitsland maar tevens het aanbod, dat de Duitsers een eigen nationaal leger voor defensieve doeleinden mogen oprichten. Niet minder belangrijk is de concessie in de Russische nota gedaan aan het adres van alle oud-nazi's, die de communisten, met uitzondering van een handjevol nazi-oorlogsmisdadigers, volledig in hun rechten willen doen herstellen. De leiders van het Kremlin hebben t.a.v. het voorgestelde nationale Duitse leger toegelicht, dat dit generlei bedreiging voor de bondgenoten behoeft in te houden, die gezamenlijk tegen het Hitler-fascisme streden. Daarentegen zou een West-Duitse legermacht, ook binnen het ruim van een Europees leger, niet minder dan een op revanche bedacht nieuw nazistisch complot zijn, nog in het bijzonder gericht tegen de belangen van Sowjet-Rusland. Daarenboven, aldus een toelichting van Russische kant, kan aan Duitsland inzake zijn defensie bezwaarlijk worden geweigerd wat de Westerse geallieerden aan Japan toestonden.

Bij het afsluiten van dit overzicht scheen Washington alles op alles te zetten om half Mei met de Republiek van Adenauer in het reine te zijn over de ondertekening van een verdrag waarbij Bonn zal toetreden tot de genoemde Europese Defensie Gemeenschap. De Duitsers hebben natuurlijk bemerkt dat Amerika dit probleem op de kortst mogelijke termijn geregeld wenst te zien en dat anderzijds van het Oosten uit

VERTROUWELIJK

zware druk op Bonn wordt uitgeoefend om de ondertekening te voorkomen van een overeenkomst, die de communistische propaganda aanduidt als een "Generalverdrag", dat Duitsland verder voortdurende bezetting en een toenemende dreiging van oorlog heet te brengen.

De West-Duitse regering, maar nog meer de oppositie grijpt deze situatie aan om de voorwaarden voor Duitsland zo gunstig mogelijk te stellen. Het Westen schijnt wel aan de lopende band concessies te hebben gedaan.

Het Duitse probleem staat in het teken van tegenspraak. Zowel in het voormalige Duitse Rijk als daarbuiten beseft men dat de thans te nemen beslissingen voor een verre toekomst ingrijpend zijn. Het risico, hetwelk de Duitsers onder verantwoordelijkheid van Bonn lopen, dat het land de kans ver-speelt binnen een redelijk tijdsverloop zijn eenheid te herstellen, is groot genoeg om ook in de kringen die moeten beslissen aarzeling en verdeeldheid te doen ontstaan. Moskou trekt daarvan in tactisch opzicht profijt. Het Westen zal minstens de plicht hebben te peilen of, en in hoeverre de aanbiedingen van Moskou ernstig bedoeld zijn. Vandaar dat momenteel bezwaarlijk kan worden aangenomen dat de vorming van een Europees leger zo vlot zal verlopen als Washington zich tot nu toe heeft voorgesteld.

Frankrijk blijft beducht voor het Duitse nationalisme, dat in een Europese belangengemeenschap groot onheil kan stichten. Dit gevaar wensen de Franse politici niet zelf uit te lokken. Nochtans klinken er in de Westerse pers klemmende waarschuwingen op, o.a. in het gezaghebbende conservatieve Engelse Zondagsblad The Observer. Het ziet de dreiging van een nieuw München en dringt aan op het volgen van een vastberaden koers daar de wereld anders binnen een half jaar naar een nieuwe hachelijke situatie toesnelt.

De communistische Wereldvredebeweging moest welhaast onvermijdelijk de terugslag ondervinden van de hiervoren vermelde Russische initiatieven, meer in het bijzonder ten opzichte van het vraagstuk van Duitsland's bewapening. De tactische lijn blijkt dan ook te worden omgebogen doch principieel verandert er niet veel. In Februari 1951 vergaderde de Wereldvredeeraad in Berlijn en aanvaardde een resolutie waarin het o.m. luidt: "De Wereldvredeeraad neemt met vol-doening kennis van de initiatieven en voorstellen tot het houden van internationale conferenties, waarop gezag hebbende vertegenwoordigers van het volk uit verschillende landen de gelegenheid hebben om gezichtspunten uit te wisselen en gezamenlijk enige problemen in het belang van de wereldvrede op te lossen. Dergelijke conferenties zullen het mogelijk maken dat nieuwe contacten worden gelegd en dat de beweging van voorstanders van de vrede verder wordt uitgebreid."

De vroeger gereleveerde "Entante Franco-Belge contre le

VERTROUWELIJK

réarmement de l'Allemagne" vond haar oorsprong in deze beslissing van de Wereldvredeeraad. Deze organisatie is uitgebreid en heeft nu een ander naamkaartje. Zij beijvert zich de invloed van de vredesbeweging op de West-Europese intellectuelen te vergroten en dient zich aan als "Mouvement international pour la solution pacifique du problème allemand."

Evenals in 1951 zal dit jaar, vermoedelijk omstreeks Pinksteren, een internationale conferentie te Parijs worden gehouden over het Duitse vraagstuk, op initiatief van de vorengenoemde internationale beweging voor de vreedzame oplossing van dat probleem.

In het kader van deze activiteit moet een voorbereidende bespreking, die op 23 Maart nabij Keulen plaatsvond worden gesignaleerd. De medewerker van de Groene Amsterdammer, S. Davids, wijdde daaraan een beschouwing in bedoeld weekblad van 29 Maart j.l. In Duitse intellectuele kringen bestaat volgens hem een duidelijk waarneembare aversie tegen de door de regering in Bonn gevolgde politiek t.a.v. de West-Duitse herbewapening. Het belangrijkste punt van bespreking op de bij Keulen belegde conferentie werd, aldus mr Davids, gevormd door de vraag welke houding men diende aan te nemen tegenover het Russische voorstel voor een verenigd en bewapend Duitsland, dat in deze kring veel opzien heeft gebaard. Men zoekt thans troost in het feit, dat de Russische nota een herbewapening niet heet te begeren, doch slechts gedooft. Men huldigt de opvatting, dat een herenigd en soeverein Duitsland onder bijval van de nabuurlanden zou kunnen besluiten ontwapend te blijven.

Het communistische karakter van de "Mouvement international pour la solution pacifique du problème allemand" wordt in het artikel van de Groene Amsterdammer niet naar voren gebracht, veeleer verdoezeld door bespreking van de ter vergadering gestelde vraag of ook communisten in de activiteit dienden te worden betrokken. De grote meerderheid van de aanwezigen wenste niemand uit te sluiten, daarbij uitgaande van de gedachte, dat een accoord met het Oosten het best bereikt kan worden met medewerking van communisten.

De Economische Conferentie te Moskou.

Deze internationale bijeenkomst in de Russische hoofdstad heeft, naar uit de reacties na afloop is gebleken, wel zo veel propagandistisch effect gesorteerd, dat de communisten tevreden kunnen zijn met hun initiatief, zelfs wanneer het praktisch resultaat gering zou blijken, omdat de regeringen van het Westen de particuliere afspraken, in Moskou gemaakt op het terrein van de Oost-West-handel, niet zouden erkennen. Rusland en het geestverwante China hebben gefungeerd als weldoeners, die het opperbest voor hebben met alle en ook die volkeren, die het socialistische

VERTROUWELIJK

geluk nog niet deelachtig zijn geworden. Het zou in de communistische agitatie mogelijk geen onwelkome figuur zijn indien de regeringen van het "kapitalistische" Westen de accoorden, die de communistische leiders sloten met zakenlieden, niet zouden bewilligen.

Bacteriologische oorlog.

Wel in schrille tegenstelling met het verzoenend gebaar van Moskou op het gebied van de internationale handel annex de vredescolportage is de campagne van het internationale communisme tegen de zgn. bacteriologische oorlogvoering van Amerika in Noord-Korea en China. De Wereldvredeesraad, die zich tot voor kort nog op de meest intensieve wijze bezighield met de strijd tegen de Duitse herbewapening in welke vorm ook, laveert prompt met de nieuwe koers van het Kremlin. Eens te meer treedt aan de dag, dat deze Wereldvredeesraad een instrument is ten dienste van de opportuniteitspolitiek van het internationale communisme. Het is juist deze vredesraad, die voorgaat in het lanceren van ongerijmde beschuldigingen van dien aard. Op geen enkele wijze blijkt vooralsnog dat deze internationale mantelorganisatie haar beweringen zal intrekken of afzwakken. Het besluit tot oprichting van een "internationale onpartijdige commissie" welke ter plaatse een onderzoek zal instellen duidt op het tegendeel. Het uitvoerend comité van de Wereldvredeesraad nam dit besluit in zijn zitting te Oslo op 29/31 Maart j.l. De communistische pers publiceerde nog onlangs de resultaten van een soortgelijk onderzoek als de raad nu vraagt. Dit werd ingesteld door een commissie van een andere internationale mantelorganisatie der Stalinisten t.w. de Internationale Vereniging van Democratische Juristen.

Bescherming van het Kind.

In Wenen werd van 12 tot 16 April een communistisch congres gehouden ter bescherming van het kind. De organisatoren hadden echter alle voorzorg getroffen om het politiek karakter van deze zgn. sociale manifestatie van internationaal karakter verborgen te houden. Uit ruim 50 landen, waaronder ook Nederland, waren vertegenwoordigers verschenen om de problemen van de jeugd in het zicht van oorlogsdreiging en ander onheil te bezien. Vele communisten, ook uit Rusland, waren nochtans tegenwoordig. Zij hebben echter geprobeerd om in verbinding te treden met argelozen, die de politieke bedoelingen van deze internationale conferentie voorbijzagen of negeerden. Zo was voor Nederland o.m. een afgevaardigde van de neutrale Nederlands Unie van Speeltuinenorganisaties aanwezig. De bekende ingenieur Kees Boeke, die in het bestuur van het congres werd gekozen, liet om onbekende redenen verstek gaan. Zuster Kuipers uit Amsterdam, een bekende "vredesstrijdster", bleek om gezond-

VERTROUWELIJK

heidsredenen niet aanwezig te kunnen zijn. Uit de besprekingen ter conferentie kwam welhaast als systeem naar voren, dat in geringschattende zin over het Westen werd gesproken onder gelijktijdige verheerlijking van de inspanningen die Rusland en het Oostelijk blok zich getroosten voor het welzijn van de jeugd. Van alle door de commissie van voorbereiding ingediende rapporten over de positie van het kind gaven slechts die betreffende de U.S.S.R. en de volksdemocratieën redenen tot optimisme.

HOOFDSTUK II - ACTIVITEIT VAN DE C.P.N. EN HAAR HULPORGANISATIES.

Eenheidsfront-pogingen

De aankondiging als nieuwste partijdoel van een eenheidsfront tegen de reactie (lees Amerika) is in feite niet meer dan een mededeling, dat de C.P.N. haar politiek van de laatste jaren voorlopig op dezelfde voet zal voortzetten. Reeds in October 1950 wijdde de partijsecretaris, Paul DE GROOT, bijzondere aandacht aan de samenwerking met andersdenkenden. Hij achtte toen de tijd gekomen om een groot-scheepse vereniging van alle democraten te bewerkstelligen. De krachten waren volgens hem aanwezig om een massabeweging te scheppen tegen de verlenging van de militaire dienst en tegen de inschakeling van het Nederlandse leger in de "Duits-Amerikaanse weermacht". Daarom moesten alle vredelievende Nederlanders zich verenigen in de strijd tegen de Amerikaanse "bezetting" van ons land. Geconstateerd werd "een naar ons toe bewegen van arbeiders uit het N.V.V., sociaal-democratische arbeiders en intellectuelen en middenstanders rondom de P.v.d.A., die zich in toenemende mate van hun leiders afkeren". Deze beweging moest worden opgevangen door de opposanten zoveel mogelijk tegemoet te komen. In het streven naar vereniging mocht alleen gevraagd worden in hoeverre zij van de Amerikaanse en Nederlandse oorlogsdrijvers afstonden.

Sindsdien werden de pogingen intensiever om niet-communistisch georiënteerden te betrekken in gemeenschappelijke acties onder C.P.N.-regie. Veelal mislukten zij, soms ook werden successen geboekt zoals bijv. de recente herdenking van de Februari-staking van 1941 aantoonde.

De C.P.N. gaat thans een stap verder en stelt de vorming van een eenheidsfront aan de orde. Zij acht dit te verwezenlijken in hoofdzaak door bewerking van de massa.

Onwillekeurig gaan de gedachten terug naar de jaren 1936/37. De communisten riepen toen op tot het vormen van een politiek eenheidsfront met andersdenkenden tegen het de Sowjet-Unie bedreigende fascisme. In Frankrijk leidde zulks tot het bekende Front Populaire; in Nederland mislukte de poging. Ook nu wordt een beroep gedaan om de krachten der democra-

VERTROUWELIJK

tische partijen te combineren en te richten tegen een "nieuw fascisme". Was in de dertiger jaren minister-president Colijn de boeman, thans is "de fascist Romme" de verpersoonlijking van alles waartegen een "oprecht democraat" zich teweer dient te stellen. De vorming van een kabinet-Romme, een "kabinet van honger, oorlog en fascisme", wordt voorgesteld als het grootste gevaar voor de toekomst van ons land.

De Groot signaleert in dit opzicht "tegenkrachten", in het bijzonder bij de P.v.d.A., de V.V.D., de C.H.U. en de K.N.P. Zij heten bereid strijd te voeren tegen het voornemen om na de verkiezingen een kabinet-Romme te vormen. De algemeen partij-secretaris ging op dit symptoom uitvoerig in ter zitting van het Partijbestuur op 26 en 27 Maart j.l. te Amsterdam. Zijn suggesties zijn vastgelegd in de bekende Open Brief van het Partijbestuur aan de besturen van genoemde vier partijen. Volgens de C.P.N.-leiding zou een politiek bloc van democratische socialistten, liberalen, Chr.Historische en Welterianen sterk genoeg zijn om zelf een regering tot stand te brengen en zodoende de K.V.P. in de oppositie te dringen. Zulk een kabinet zou de steun van "de arbeidersklasse" kunnen krijgen

Algemeen beschouwd is de politieke achtergrond van de hier gevolgde tactiek, dat Moskou overgaat tot mobilisatie van alle krachten, die dienstbaar kunnen worden gemaakt aan de belangen van het "socialistisch vaderland", zodra dit door uitzonderlijke gevaren bedreigd heet. De opportunistische instelling, welke het Kremlin van zijn volgelingen eist, kwam wel zeer duidelijk naar voren, o.m. in de gedragingen van de leiders der Westerse communistische partijen in Juni 1941 bij de Duitse invasie van de Sowjet-Unie. Van toen af schaarden de communisten zich ook in Nederland eerst achter het nationaal verzet.

Het Verkiezingsprogram.

Het Russische voorstel aan de Westelijke Grote Drie tot het herenigen van Duitsland en het toestaan van een eigen "nationaal leger", plaatste een der leuzen van het ontwerp-verkiezingsprogram der CPN, "tegen de herbewapening van Duitsland in welke vorm ook", in een vreemd daglicht. Aan de leiding de taak om zo snel en geruisloos mogelijk te zwenken in de nieuwe richting. Zij verwijst in dit opzicht naar een uitlating van Stalin over de onmogelijkheid en ongewenstheid om de militaire macht van een tegenstander totaal te vernietigen. Welke communist zal tegenspreken? Bedoelde uitlating dateert van 1942. Verder wordt de stelling verkondigd, dat Rusland's voorstel het vertrouwen demonstreert in "de vredelievende krachten" van het Duitse volk. "Het herstel van een agressieve naziweermacht zal op deze wijze worden voorkomen", zo betoogt men. Deze redenatie moet de verandering van de ontwerp-leuze in de slagzin "tegen herstel van een naziweermacht" acceptabel maken.

VERTROUWELIJK

Het in "De Waarheid" van 5 April j.l. gepubliceerde "definitieve" verkiezingsprogram vertoont nóg een verandering. De eis van een absoluut verbod van de atoombom is uitgebreid met het actuele aarhangsel "en van de bacteriologische oorlog". Toegevoegd werden de leuzen: doorbetaling van het loon bij herhalingsoefeningen; uitbreiding van de verlofregeling voor militairen; geen herhalingsoefeningen langer dan dertig dagen; geen uitzending naar West-Duitsland; vrijlating van Indonesië-weigeraars; opnemng van alle werklozen in de wettelijke wachtgeldregeling en werkloosheidsverzekering; uitkering van een kinderbijslag aan middenstanders, gelijk aan die voor loontrekkers; geen faillissementsverklaring van middenstanders op grond van belastingschulden; geen verplichte contributie aan vakgroepen; gebonden prijzen van landbouwgronden; verhoging van het salaris voor het verplegend personeel; verbetering en uitbreiding van het ziekenhuiswezen en bouw van sanatoria; massale doorlichting en immunisatie tegen t.b.c.; ruimere middelen tot bestrijding van kanker en andere volksziekten; uitbreiding van kosteloze verstrékingen aan ziekenfondsleden; lagere premie voor vrijwillig verzekerden; geen verhoging van de premie voor verplicht verzekerden; uitbreiding van de schoolartsdienst en de tandverzorging op scholen; absoluut verbod van inkrimping recreatiegebieden benevens een verbod van vernieling van natuurschoon ten behoeve van militaire doeleinden.

Ook bij het communistisch verkiezingsprogram wordt het critische besef levendig gehouden dat papier geduldig is.

DIVERSEN

Pers

Vooraanstaande partijfunctionarissen blijven de nadruk leggen op de noodzaak met man en macht te werken voor het behoud van de krant. De abonné-werving dient een constant karakter te krijgen. Voorlopig moeten er vóór 1 Juli a.s. minstens 8.000 nieuwe lezers zijn gewonnen. Zij, die zich bij deze actie het meest onderscheiden, ontvangen een beloning in de vorm van een gratis vacantiereis, al naar gelang de prestatie door te brengen respectievelijk in een volksdemocratisch land, in België en Luxemburg of in Nederland.

Met ingang van 29 Maart j.l. verscheen het weekblad "Uilenspiegel" met vier pagina's minder. Een motivering daarvan ten behoeve van de lezers werd niet gegeven. Het periodiek is uit een oogpunt van commerciële exploitatie blijkbaar geen succes.

Verkiezingscampagne

De verkoop van de zgn. verkiezingsaandelen à f. 2.50 zou gunstig zijn verlopen. Volgens mededelingen in "De Waar-

VERTROUWELIJK

heid" werden twee series van tienduizend plus een kleine aanvullende serie geplaatst. Bij de plannen was slechts voorzien in een hoeveelheid van 10.000 stuks.

MANTEL- EN NEVENORGANISATIES

Vereniging "Nederland-U.S.S.R."

De reeds eerder gemelde ledenwerfcampagne van de vereniging werd op 30 Maart j.l. feestelijk afgesloten met een concert in het Amsterdams Concertgebouw, waarop als première voor West-Europa werd uitgevoerd "Het lied van de bossen" van de Sowjet-componist Sjostakowitsj. Diplomatieke vertegenwoordigers van diverse Oost-Europese landen woonden de uitvoering bij. Als resultaat van de werfactie werd bekend gemaakt, dat de vereniging bijna 13.000 nieuwe leden en abonné's op het blad "Nederland-U.S.S.R." had ingeschreven. Dat dit resultaat de verwachtingen verre heeft overtroffen blijkt uit het feit, dat men zich voor het begin van de actie als taak had gesteld 5.000 nieuwe leden te winnen. Uiteraard is de activiteit van de vereniging op dit gebied hiermede niet beëindigd. Tijdens de op 1 April j.l. begonnen "Maand van vriendschap met de Sowjet-Unie", moet het "reusachtig perspectief dat in deze dagen voor de vereniging is weggelegd" worden geconcretiseerd.

Opnieuw bleek tijdens deze campagne de betekenis van de stad Amsterdam voor de bloei van de mantelorganisaties. Meer dan de helft van de totale ledenwinst werd in Amsterdam geboekt (bijna 7000). Rotterdam won nog geen 1.000 leden en Den Haag slecht ca. 500. Opgemerkt wordt, dat het bovengenoemde totaal geenszins tot uitdrukking brengt in welke mate de invloed van de vereniging wordt vergroot. Een aanzienlijk gedeelte der nieuwe leden wordt gevormd door huisgenoten en kinderen van personen die voordien reeds lid waren. Voorts zal moeten worden afgewacht of diegenen, die zich lieten inschrijven om vrienden en kennissen in de gelegenheid te stellen mede te dingen naar de voor hen aantrekkelijke prijzen (zoals reizen naar de Sowjet-Unie) na verloop van tijd niet zullen bedanken.

Als beste maatstaf voor de resultaten van de campagne kan mogelijk het aantal nieuwe abonné's op het verenigingsorgaan worden aangenomen. Volgens "De Waarheid" steeg de oplaat in de laatste zes maanden met 6.000. Dit getal geeft waarschijnlijk een geflatteerd beeld van de werkelijke situatie.

Vredesbeweging

Het Russische voorstel voor een herenigd en bewapend Duitsland plaatste de vredesbeweging voor de moeilijke taak de toch reeds sterk afgenomen belangstelling van de massa voor haar streven weer aan te wakkeren met gebruikmaking van aan de nieuwe politieke koers aangepaste slogans. Uit de tot dusver gepubliceerde artikelen in de communistische pers

VERTROUWELIJK

blijkt, dat het hoofdmotief van de propaganda in West-Europa voorlopig gericht zal blijven tegen de herleving van een nieuwe "Nazi-Wehrmacht". Een in Mei a.s. te Amsterdam te houden nationale conferentie moet de nieuwe campagne onder de brede massa ondersteunen.

De handtekeningenactie voor een vredespact tussen de Grote Vijf is in Nederland praktisch afgelopen. Dit is in de eerste plaats te wijten aan het feit, dat nagenoeg alle personen, die daarvoor qua hun politieke instelling in aanmerking komen "bewerkt" zijn.

Mogelijk zal deze campagne geleidelijk worden vervangen door de sterk op de menslievende gevoelens werkende agitatie tegen het gebruik van bacteriologische wapenen in Noord Korea en China.

Het blad "Vrede", in het voetspoor van de Wereldvredesraad, drukte op 28 Maart j.l. een "kroniek van de bacteriologische misdaden" af. Hierin wordt een gedetailleerde opsomming gegeven van plaatsen waarop de Amerikanen sinds 28 Januari 1952 besmette insecten zouden hebben geworpen.

Dr H.J. JORDAN, directeur van het Montessori Lyceum te De Bilt, die deel uitmaakte van het internationale comité van aanbeveling voor de van 14- April in Wenen gehouden conferentie ter bescherming van het kind, maakte in Maart j.l. bekend, dat hij de conferentie niet zou bijwonen. Volgens berichten in de pers was hij er niet langer van overtuigd, dat deze bijeenkomst zonder politieke bedoelingen werd belegd.

Oost en West in Moskou

Bijzondere aandacht werd in de communistische en neutrale pers geschonken aan de internationale economische conferentie te Moskou, waaraan ook een aantal Nederlanders deelnam.

De tendentieuze wijze van voorlichting door "De Waarheid" werd in dit verband weer eens duidelijk. Ter bestrijding van een desbetreffend bericht in het "Algemeen Dagblad" gaf deze spreekbuis van het CPN-partijbestuur op 3.4.1952 nogmaals een opsomming van de Nederlanders die oorspronkelijk aan de Moskouse conferentie zouden deelnemen. Zich beroepende op het A.N.P. stelde het blad het voor, alsof deze allen inderdaad waren vertrokken. Het moet uitgesloten worden geacht, dat de redactie geen kennis droeg van het feit, dat vier van de door het A.N.P. genoemden niet zijn afgereisd, te meer daar een "eigen berichtgever" de conferentie bijwoonde. Anderzijds werd met geen woord gerept over het vertrek naar Moskou van de E.V.C.-er BRANDSEN en de communist GEUGJES.

De politieke achtergrond van het geheel komt nogmaals tot uiting in een artikel van de E.V.C.-er Wiggert STUIT in "Politiek en Cultuur" van Maart j.l. "Uitbreiding van de handelsbetrekkingen met Oost-Europa en de volksrepubliek China", aldus dit artikel, "kan (door verbetering van de werkgelegen-

VERTROUWELIJK

heid en gunstige beïnvloeding van de dollarpositie en de handelsbalans) een economisch fundament verschaffen voor de verovering van onze onafhankelijkheid op het Amerikaanse imperialisme. Daarom hebben wij, communisten, alle redenen de uitbreiding van de Oost-West handel te bepleiten, overal waar het te pas komt. Het is een onderdeel van onze strijd voor de onafhankelijkheid van ons land....".

De leider van de Nederlandse delegatie, Prof. C.W. DE VRIES toonde zich tijdens een interview na zijn terugkeer in zijn verwachtingen teleurgesteld. De conferentie droeg z.i. het karakter van een jaarbeurs. Volgens hem waren de ter conferentie opgestelde rapporten over de theoretische vraagstukken t.a.v. de internationale handel en de hulp aan minder ontwikkelde gebieden oppervlakkig en van zodanig gehalte, dat zij in Nederlandse economische tijdschriften hoogst waarschijnlijk geen plaats zouden ingeruimd krijgen. Als belangrijk resultaat van de besprekingen noemde hij het besluit een tweede internationale conferentie te houden welke geheel uit particuliere middelen zal worden gefinancierd.

Over de sociale toestanden in Rusland liet Prof. de Vries zich in voor communisten ongunstige zin uit. Hij was van mening, dat de Nederlandse arbeider het veel beter heeft dan de Russische. De uitgebreide vrouwenarbeid, ook in de zware industrie, leek hem een ramp voor de samenleving.

Nederlandse Vrouwen Beweging

De voorbereidingen voor de viering van de Internationale Vrouwendag (8 Maart) waren, zoals te doen gebruikelijk in handen gelegd van een comité, bestaande uit "meer dan vijftig vrouwen uit alle geledingen van ons volk". Vanzelfsprekend werd geen gewag gemaakt van het feit, dat vrijwel alle leden van dit comité politiek uiterst links - in vele gevallen communistisch - georiënteerd zijn. Het secretariaat werd waargenomen door een vooraanstaand lid van de E.V.C..

De viering beperkte zich tot plaatselijke demonstraties van geringe importantie tegen de "oorlogspolitiek der regering".

A.N.J.V.

De voorbereidingen voor het Pinksterfestival en de nationale conferentie ter verdediging van de rechten van de jeugd houden het A.N.J.V. druk bezig. In verschillende bedrijven werden reeds comité's gevormd om de deelname te stimuleren en te organiseren. Op beide bijeenkomsten wordt een aantal gasten uit Oost-Europa verwacht. Het hoofdbestuurslid Roel WALRAVEN, die in Januari j.l. met een internationale jeugd-delegatie een bezoek bracht aan Noord Korea, is inmiddels in Nederland teruggekeerd. Opvallend is, dat behoudens een kort bericht in "De Waarheid" waarin zijn vertrek werd medegedeeld,

VERTROUWELIJK

op geen enkele wijze ruchtbaarheid werd gegeven aan zijn reis en de door hem opgedane ervaringen.

HOOFDSTUK III - VAKBEWEGING

1. De regionale werklozenconferentie in Groningen op 28 Mrt.j.1.

De betekenis van deze openbare demonstratieve conferentie voor de drie noordelijke provincies spreekt in de volgende punten:

- a. De overgrote meerderheid van de 700 aanwezigen bestond uit communisten en met het communisme sympathiserenden. Onder de sprekers bevonden zich ook enige CPN-gemeenteraadsleden uit provincieplaatsen.
- b. Volgens voorafgaande publicaties ging de conferentie uit van de werklozencomité's uit Hoogeveen, Jubbega (gem. Heerenveen) en Veendam. Van een op de voorgrond treden van landelijke of districts-functionarissen van de CPN of EVC is geen sprake geweest. Het is in dit verband echter opvallend, dat de bezoldigde penningmeester van het district Groningen der CPN de zaal heeft besproken en de zaalhuur heeft betaald.
- c. Als voorzitter fungeerde Marten DE VRIES, (2-12-'07) uit Hoornsterzwaag (gem. Heerenveen), bekend als bestuurslid van de EVC en gematigd communist.
- d. De voornaamste, langdurige toespraak was toebedeeld aan Harm ZIJLSTRA, (2-2-'05) uit Veendam, die tot voor kort georganiseerd was in het Christelijk Nationaal Vakverbond en inmiddels als zodanig is geroyeerd.
- e. De stemming in de vergadering was over het algemeen strijdlustig. De toespraken werden bijherhaling door applaus onderbroken. Dit applaus was opvallend sterk toen Zijlstra in het bijzonder de strijd der communisten tegen de werkloosheid prees.
- f. Hoewel de conferentie was belegd voor de drie noordelijke provincies, waren ook werklozencomité's uit Amsterdam, Rotterdam, Zaandam en Utrecht vertegenwoordigd.
- g. Aan de levendige discussie werd ook deel genomen door een aantal vrouwen, onder wie twee uit Amsterdam en één uit Utrecht. Hun soms in felle bewoordingen geuite klachten betroffen voornamelijk de onmogelijkheid voor het gezin kleding, schoenen en voldoende levensmiddelen te kopen.

VERTROUWELIJK

h. Aan de vergaderden werd medegedeeld, dat het Nationaal Werklozen Congres van Amsterdam uit zal worden voorbereid. De vertegenwoordigers der verschillende werklozencomité's moesten ter vergadering hun adres opgeven aan een aanwezig lid van de Amsterdamse Werklozen Beweging. De delegaties hebben opdracht gekregen, openbare vergaderingen te beleggen, teneinde propaganda voor dit congres te maken.

2. Het verder organiseren van werklozenacties

Congres in Den Haag. Inmiddels is bekend gemaakt, dat het bovengenoemde "Nationaal Werklozen Congres" op 24 Mei a.s. in den Haag (Houtrusthallen) zal worden gehouden.

Politieke betekenis. De voor het congres gekozen datum ligt voor een levendig houden van de werklozen-actie vrij ver verwijderd van de genoemde regionale conferentie in Groningen. Belangrijker is wellicht, dat het congres dicht bij de verkiezingen komt te liggen.

De communistische pers schenkt bijzonder veel aandacht aan de activiteit van de werklozencomité's. Bij herhaling is vastgesteld, dat bepaalde gegevens gekleurd in "De Waarheid" werden weergegeven. Hierbij zat kennelijk het oogmerk voor om veel sterker dan in werkelijkheid mocht blijken, aan te tonen hoe communistische initiatieven en denkbeelden weerklank vinden onder de massa.

De genoemde Harm ZIJLSTRA heeft in de conferentie te Groningen, volgens de dezerzijds ontvangen berichten in zijn toespraak o.m. gezegd:

"Gelovig of niet-gelovig, georganiseerd of niet-georganiseerd, protestant of rooms-katholiek, socialist of communist, wij allen hebben begrepen, dat er iets niet in orde is. Wij horen hier niet bijeen te zijn. Wij horen op de bouwwerken, scheepswerven, landerijen, in fabrieken en in werkplaatsen, waar onze handen productieve arbeid kunnen verrichten. Ieder van ons klaagt. Wij doen dit enkel en alleen omdat wij werkloos zijn. Laten de leden van het Parlement bedenken, dat wij hen hebben gekozen. Wij vragen, dat zij nu eensaan ons zullen denken!"

"De Waarheid" vermeldt echter het volgende:

"Straks wordt er in het parlement beslist of we als werklozen van de lage uitkeringen moeten blijven leven of dat we onder de werkloosheidswet zullen vallen. Is het NEEN en zullen we van de werkloosheidswet worden uitgeschakeld, dan zullen we bij de verkiezingen ook NEEN tegen dergelijke kamerleden moeten zeggen."

VERTROUWELIJK

Voorts werd in het Waarheid-verslag o.m. opgemerkt, dat "schouder aan schouder stonden: NVV-ers en EVC-ers, CNV-ers en KAB-ers, communisten en socialisten. Zij smeedden hier een hechte eenheid tegen de gesel der werkloosheid."

In "De Waarheid" wordt telkens weer getracht berichten van allerlei aard in verband te brengen met het werkloosheidsvraagstuk. Zo werd b.v. het bericht van een roofoverval op een juwelier door een 22-jarige werkloze jongeman geplaatst onder de kop: "Gevolgen der werkloosheid". Bij het bericht over een dodelijk ongeval in Wassenaar werd medegedeeld, dat werklozen aan de burgemeester hadden aangeboden, de rijksstraatweg te verbeteren. Bij herhaling wordt aangedrongen op de zelfwerkzaamheid van werklozen.

Groeiend aantal werklozen-comité's. Volgens de in deze verslagperiode ontvangen berichten kwamen ook in de volgende plaatsen werklozencomité's tot stand:

Rotterdam, Groningen, Winschoten, Leeuwarden, Ureterp (gem. Opsterland), Lippenhuizen (gem. Opsterland), Gorredijk (gem. Opsterland), Steenwijk, Valthermond (gem. Odoorn), Meppel, Franeker, Sneek, Harlingen en Ammerstol.

Het aantal comité's waarvan de oprichting werd gemeld is hiermede tot 34 gestegen. De verdeling over de provincies is als volgt:

Friesland: 12; Groningen: 7; Drente: 3; Zuid Holland: 3; N.Brabant: 3; Overijssel: 2; Gelderland: 2; Noord Holland: 2; Utrecht, Zeeland en Limburg: geen

Bijlage I (In bijlage I wordt een nader overzicht gegeven).

Over enkele van deze comité's werd nochtans vernomen, dat zij slechts met moeite in leven konden worden gehouden. Aan verbindingen wordt verzocht, gegevens omtrent het feitelijk bestaan van deze comité's, hun aanhang ende mate van hun activiteit wel spoedig in te zenden.

3. Afwijkende contributie-inning in de Alg. Bond van Werkers in de Bouwnijverheid (ABWB-EVC).

De vorming van bedrijfsafdelingen en bedrijfsbesturen blijkt voor de ABWB-EVC grote moeilijkheden op te leveren omdat de bouwvakarbeiders in verhouding tot anderen vaak van werkgever veranderen. De inning van contributie per bedrijf wordt voor deze EVC-bedrijfsbond niet mogelijk geacht. Daarom zal worden overgegaan tot buurt- of rayonvorming. Er zullen groepen worden gevormd van 40 tot 100 man, die onder een wijkbestuur zullen worden geplaatst. De contributie zal per wijk door bedrijfsarbeiders worden geïnd in groepen van 5 tot 10 personen. Eens per week zullen deze bedrijfsarbeiders

VERTROUWELIJK

moeten afrekenen met de sub-penningmeester in de betreffende wijk.

4. De toestand in de havens

- a. De Collectieve Arbeidsovereenkomst, geldende in de havens van Amsterdam en Rotterdam is door de "Unie Verkeer" met ingang van 1 Mei opgezegd. Tijdens de jaarlijkse besprekingen tussen de Scheepvaartverenigingen Noord en Zuid enerzijds en de "Unie Verkeer" anderzijds bleek, dat op een zestal punten verschil van mening bestond tussen beide partijen. Tot dusver is van enige bijzondere activiteit van de zijde der EVC in dit verband nog niets gebleken. De opzegging van de CAO door de Uniebonden is, aldus de leiding van de ABT-EVC, een stunt met het oog op de naderende verkiezingen. Ook beweerde de leiding van de ABT dat de ontevredenheid van de leden de Uniebondsbesturen dwong iets te doen. De ABT-EVC schijnt van plan te zijn, de arbeiders op te roepen de strijd aan te binden voor de eisen van de Uniebonden en daarenboven een loonsverhoging van 10% te eisen.
- b. Kernverkiezingen voor de Haven Arbeids Reserve (HAR) te Rotterdam en de Samenwerkende Haven Bedrijven (SHB) in Amsterdam. Bij de kernverkiezingen voor de HAR in de Rotterdamse haven weigerden de Uniebonden en het OVB kandidaten te stellen. In Amsterdam, waar het OVB geen invloed heeft, adviseerde de Unie Verkeer niet deel te nemen aan de verkiezingen. De bezwaren van het OVB richten zich te Rotterdam tegen wat genoemd wordt het ondemocratische verkiezingsreglement. Bovendien staat het OVB de vorming van kernen bij de bedrijven voor en acht het een overkoepelende HAR-kern machteloos. De Uniebonden zouden van oordeel zijn, dat het huidige functioneren van de kern onbevredigend is en dat men beter kan wachten op de uitvoering van de Wet op de Ondernemingsraden en op het aan de slag gaan van de Bedrijfscommissie voor de Haven. Het gevolg van een en ander is geweest, dat in Amsterdam alleen de EVC door middel van een verkiezingscommissie kandidaten heeft gesteld. In zes groepen van de haven werd niet gestemd, omdat de kandidaten bij enkele kandidaatstelling gekozen werden. In twee groepen werd in het geheel geen kandidaat gesteld.

Alleen bij de houtontvangers vond een stemming plaats. Van de 197 stemgerechtigden volgden 137 het parool van de Uniebonden op en brachten geen stem uit.

In Rotterdam werd slechts door 34% van de havenarbeiders deel genomen aan de HAR-kernverkiezing op 28/29 Maart. Ook hier is het advies van de Uniebonden en het OVB om niet te stemmen door de meerderheid van de havenarbeiders opgevolgd. Bij de vorige verkiezingen op 7 en 8 December,

VERTROUWELIJK

waaraan niet alleen de ABT-EVC, maar ook de CBT-NVV heeft deel genomen, brachten 39,8% van de arbeiders hun stem uit, dus ruim 5% meer dan op 28/29 Maart. Hieruit blijkt de wel zeer sterke positie in de Rotterdamse haven van het OVB, dat beide malen heeft geadviseerd, niet aan de stemming deel te nemen. Tevens kon worden vastgesteld, dat de EVC in de periode tussen de beide verkiezingen niet is vooruitgegaan.

- c. Actiecomité voor de Noordzeehavens. De Internationale Bedrijfsafdeling van het Wereld Vak Verbond voor Zeelieden en Havenarbeiders en die voor Land-, Lucht- en Railtransport schijnen van plan te zijn de activiteiten in Europa te coördineren en te activeren. Men zou de bedrèfing hebben een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid om het reeds bestaande actiecomité voor de havens van de Noordzee te versterken door daarin niet alleen havenarbeiders en zeelieden samen te brengen, maar ook vertegenwoordigers van andere takken van transport, in het bijzonder de spoorwegarbeiders en de arbeiders, werkzaam op het gebied van wegtransport en binnenscheepvaart. Voor Nederland zal zulks waarschijnlijk tengevolge hebben, dat een vertegenwoordiger van de Alg. Bond van Spoor-, Tram en Nevenbedrijven-personeel (ABSTN-EVC) zitting zal krijgen in het genoemde Actie-comité voor de Noordzee-havens. Uit de beschikbare gegevens treedt de bedoeling naar voren om de genoemde groepen van transport-arbeiders bijeen te brengen. Het gevolg zou zijn, dat alle communistische activiteit op transportgebied, althans internationaal ge-centraliseerd wordt.

Wellicht is ook in Nederland een nauwere samenwerking tussen de drie betrokken EVC-bonden, (ANBZ, ABT en ABSTN) te verwachten. Naar daarop wijzende verschijnselen ware nauwkeurig uit te zien.

HOOFDSTUK IV - ANDERE STROMINGEN

De Derde Weg en de politiek

De eind Maart in Amsterdam door ongeveer 160 personen bijgewoende conferentie van De Derde Weg behandelde o.m. de politieke plaatsbepaling van deze vredesbeweging.

Dr Krijn Strijd oordeelde het noodzakelijk, dat een echte vredesbeweging onafhankelijk is van beide grote machtsblokken. Een andere spreker ter conferentie, Dr J. Suys, poneerde, dat De Derde Weg een politieke beweging is, omdat zij zich ten doel stelt de voor de vrede gevaarlijkste machts- en ideologische tegenstellingen te boven te komen. Deze inleider zag een mogelijkheid om in De

VERTROUWELIJK

Derde Weg samen te werken met, wat hij noemde, principiële communisten, die geen lid zijn van de Partij, of met afgescheidenen, die zich niet meer onderworpen achten aan de besluiten van het Kominform. Wie met deze "principiële communisten" en "afgescheidenen" precies worden bedoeld kwam niet naar voren.

De politieke plaatsbepaling van De Derde Weg is er in elk geval niet duidelijker door geworden. Tot nog toe is niet gebleken, dat de Stalinisten, die alle vredeskrachten willen bundelen, zich ook van De Derde Weg bedienen. Waar deze vredesbeweging zich zowel tegen de Amerikaanse als tegen de Russische machtsconcentratie zegt te keren, biedt zij de communisten de gelegenheid ook hier hun tactiek van opportunisme toe te passen. Voorlopig nemen de communisten in de door hen geleide vredesbeweging, althans in het openbaar, een min of meer afwijzende houding t.a.v. De Derde Weg aan.

De Socialistische Unie en De Derde Weg.

De Socialistische Unie is de enige partij-politieke groepering, die zich, zij het niet geheel zonder voorbehoud, achter de ideeën van "De Derde Weg" heeft geplaatst. Dit is gebleken uit een redevoering van Carlos Pronk, op het Uniecongres in begin Maart 1952 te Rotterdam gehouden.

Carlos Pronk, thans de dominerende figuur in de Socialistische Unie en eveneens actief in de "Morele Herbewapening", bracht o.m. naar voren, dat van De Derde Weg ook enige personen uit de Vlamgroep deel uitmaken. Hij beweerde dat enige van deze Vlam-aanhangers tevergeefs geprobeerd hadden in de Socialistische Unie invloed te verkrijgen en dat ook in De Derde Weg de Unie voor hen op haar hoede moest blijven.

De vraag kan rijzen of uitsluitend ideële motieven de Socialistische Unie er toe hebben gebracht zich zo achter De Derde Weg te scharen. Het is zeker niet uitgesloten, dat bij dit besluit de mogelijkheid tot verbreding van de politieke invloedssfeer der Unie een rol speelt.

De Unie en de komende verkiezingen.

Het Uniecongres te Rotterdam stond geheel in het beeld van de komende verkiezingsstrijd. Er werd een achttien namen omvattende kandidatenlijst opgesteld. Pronk zal in alle kieskringen als lijsttrekker optreden, met uitzondering van de kringen in Friesland, Groningen en Drente, waar G. Roorda en in Utrecht, waar Ir P. Schut lijst-aanvoerder zal zijn.

Bij haar acties zal de Socialistische Unie gebruik maken van een eigen vlag, met de kleuren rood-wit-rood, waarbij in de witte baan de aardbol is aangebracht.

De Waarheid acht het optreden van de Socialistische Unie, die zich aandient als middengroepering, staande tussen P.v.d.A.

VERTROUWELIJK

en de C.P.N., blijkbaar niet geheel zonder gevaar in het zicht van de komende verkiezingen. Het C.P.N.-dagblad wijdde aan de Socialistische Unie een vijftal agressieve artikelen, o.m. gericht tegen Carlos Pronk en Gerrit Roorda. De Socialistische Unie wordt er, onder verwijzing naar Pronk's activiteit ten behoeve van de Morele Herbewapening, van beschuldigd in dienst te staan van de Amerikanen.

HOOFDSTUK V - INDONESIË

Politiek-economische aspiraties

Een Indonesische delegatie is uit Djakarta naar Moskou gereisd, gedeeltelijk via Amsterdam (Schiphol) en Praag ter bijwoning van de Economische Conferentie te Moskou. Ogenblikkelijk bij aankomst te Amsterdam kwamen leden van deze delegatie in contact met Nederlandse en Indonesische communisten. Een van hen moest bij de E.V.C. communistische blaadjes uit Indonesië afleveren, die als regel per post naar Nederland worden gezonden ter uitwisseling met hier verschenen communistische vakbladen. Over en weer wordt deze lectuur gebruikt voor propaganda doeleinden.

Een der hier op doorreis naar Rusland aangekomen Indonesische afgevaardigden heeft openlijk medegedeeld, dat de delegatie o.a. ten doel heeft het monopolie van Amerikaanse en Nederlandse firma's over de Indonesische im- en export te breken. "In de Oost-Europese landen, zoals Polen en Tsjechoslowakije staat men zeer sympathiek tegenover dit streven", aldus zijn verklaring.

Het streven der "Perhimpunan Indonesia" (P.I.) blijft er o.a. op gericht contact te onderhouden met de ex-P.I.-ers, die naar Indonesië zijn teruggekeerd en hen op de hoogte te houden van hetgeen voor hen van belang geacht wordt. Ofschoon de "Perhimpunan Indonesia" vroeger min of meer afwijzend stond tegenover een nauw samengaan (in federatief verband) van de Indonesische verenigingen in Nederland, is zij thans vertegenwoordigd in "Het Gemeenschappelijk Comité", ingesteld om tot meer eenheid te geraken. Het valt echter niet aan te nemen, dat te dezen de communistische "Perhimpunan Indonesia" zuivere bedoelingen heeft. De communistische Indonesiërs zullen zich met eigen oogmerken blijven roeren.

De op blz. 15 van Maandoverzicht No. 2/1952 bedoelde film "Liberated China" blijkt o.a. ook in besloten kring vertoond te zijn voor in China geboren Chinezen, eveneens in hetzelfde verenigingslocaal (van de Chinese vereniging "Ou Hai") te Amsterdam. De voorstelling werd in alle stilte voorbereid. Eerst op het laatste ogenblik waren uitnodigingen verzonden.

VERTROUWELIJK

De Centrale Filmkeuringscommissie heeft nog andere dan de genoemde film niet goedgekeurd voor openbare vertoning, te weten: "Zon over China" en de documentaire "Het Nieuwe Shanghai".

Aan het op blz. 16 van het vorige Maandoverzicht genoemde periodiek "China Reconstructs" wordt, naar nader gebleken is, ook bekendheid gegeven door verspreiding van een circulaire van "Collet's Subscription Dept., 40 Great Russell Street, London W.C.1. Daarin is o.m. bekend gemaakt, dat: "China Reconstructs" "will present the works and achievements of the Chinese people to people abroad who believe that all nations should co-operate for peace and mutual benefit....." enz.

20-4-1952.

Stakingen - Maart 1952 - geen meldingen ontvangen.

VERTROUWELIJK

BIJLAGE I

Overzicht werklozencomité's

GRONINGEN:	Groningen, Winschoten, Beerta, Finsterwolde, Hoogezand, Mussel- en Stadskanaal en Veendam.
FRIESLAND:	Leeuwarden, Ureterp, Lippenhuizen, Gorredijk, Appelscha, Franeker, Drachten, Sneek, Harlingen, Oude- en Nijehorne, Houtigehage en Jubbega.
DRENTE:	Valthermond, Meppel, Hoogeveen.
OVERLIJSSEL:	Steenwijk, Enschede.
GELDERLAND:	Arnhem, Nijmegen.
UTRECHT:	Geen.
NOORD-HOLLAND:	Haarlem, Zaandam.
ZUID HOLLAND:	Ammerstel, Den Haag, Rotterdam.
ZEELAND:	Geen.
NOORD-BRABANT:	Breda, 's-Hertogenbosch, Tilburg.
LIMBURG:	Geen.
